

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۳/۱۵

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

بررسی میزان استرس دانش آموزان در محیط خانه و مدرسه

امیر حقی، رقیه پیرنیا، نیلوفر هدایتی، افسانه گلی

مقدمه

شرافت و منزلت هر علم و صنعتی به ارزش و موضوع آن وابسته است و به همین دلیل، تربیت به گفته متفکر بزرگ دنیای اسلام خواجه نصیر الدین طوسی ((ا شرف صناعات)) است. زیرا موضوع آن انسان است انسانی که از دیدگاه قرآن کریم دارای مقام تفضیلی نسبت به دیگر موجودات برخوردار از کرامت ذاتی، برخوردار از وحی ملکوتی منصوب خدا، مخصوص فرشتگان، برازنده خلیفه الهی و... می باشد.

او به دنیا می آید در حالی که واجد مجموعه ای دوگانه از آگاهیهای فطری و غریزی است ولی در آنچه مربوط به نوع رابطه و طرز برخورد با پدیده های این جهان و کیفیت سیر رابطه با در آن سرای است فاقد آگاهی های لازم می باشد.

مسئولیت تربیت در سطحی ملموس و قابل اجرا بر اساس بهره گیری از رهنمودهای الهی و رسولان بر عهده پدران و مادران و مربیان گذاشته شده و خداوند امر تربیت فرزندان را بر آنها و برای مسئولان وظیفه نهاده است و از عالمان جامعه پیمان گرفته است که در برابر شرایط نابسامان عامه ساکت ننشینند. لذت برنامه تعلیماتی مدارس باید مثبت طرح ریزی شده باشد و روش انضباط نیز به طریقی اجرا شود که نه تنها بتوانند استعداد های بالقوه دانش آموزان را شکوفا گردانند بلکه باید زمینه ساز تربیت الهی قرآنی گردند. برای شایع نمودن بهداشت روانی در دانش آموزان باید از ایجاد ناراحتی های عصبی و روانی در دانش آموزان جلوگیری نموده و همچنین عده کودکانی که اختلالات روانی دارند شناسایی نموده و به درمان آنها اقدام کرد و بدینوسیله بهداشت روانی را در مدرسه می توان بوجود آورد یکی از عوامل در این زمینه کاهش اضطراب است.

موضوع اضطراب در پیشینه نظریه های شخصیت، یک موضوع محوری است همین که نگره داری ذهنی اشیاء یعنی (توان مجسم کردن اشیاء در غیاب آنها) در شیر خوار شکل گرفت وی قادر خواهد بود که چیزهای آشنا را از چیزهای نا آشنا تمیز دهد و این تمیز ممکن است سبب نشان دادن ترس در مورد مواجه شدن با چیزهای نا آشنا شود.

بعضی از محققان معتقدند که در بعد افزایش تازگی یک نقطه مطلوب وجود دارد که رفتار کودک نسبت به آن توام با خوشحالی و شادمانی است، یکسانی و آشنایی زیاد، خسته کننده و تازگی و ناشناس بودن زیاد، ترسناک و نگران کننده است و نقطه مطلوب بین این دو وضعیت قرارداد نظریه پردازان یادگیری اجتماعی و رفتار گرایان اضطراب را سابق اکتسابی یا پاسخهایی می دانند که از طریق تداعی بعضی از محرکهای معین با درد و ناراحتی یا با محرکهایی که واکنش طبیعی کودک شکل گرفته است. از سوی دیگر نظریه روانکاو بر ریشه های درونی اضطراب تاکید می ورزد و عقیده دارد که موقعیت اضطراب زای اصلی، موقعیتی است که نوزاد به وسیله نیازها و تمایلاتی که نمی توانند ارضا یا بر آنها غلبه کند مغلوب می شود، در هر دوی این دیدگاهها قرار گرفتن در معرض هجوم محرکهای شدید ایجاد کننده موقعیت، اضطراب انگیز است به نظر غالب محققان، تازگی و ناشناس بودن موقعیت منشاء اصلی اضطرابها در نوزدان است. وقتی ظرفیتهای و قابلیتها نوزاد در ترکیب کردن محرکهای مختلف و تجسم آنها افزایش پیدا

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

می کند، منابع مختلف ترس انگیز نیز در ذهن او با هم ترکیب می شوند و بنا براین ظهور اضطراب جدایی ممکن است در دو سالگی به شدید ترین مشکل بروز کند این سنی است که مادر ممکن است او را به مهد کودک یا پرستار یا شخص دیگری برای نگهداری بسپرد.

به طور معمول اضطراب جدایی با رشد کودک و با بدست آوردن گسترده ای از تجربه ها فروکش می کند به عبارت دیگر، به میزانی که کودک قادر می شود دلبستگی خود را به مادر از طریق ذهنی و بدون حضور فیزیکی او حفظ کند، به همان میزان تجربه های تازه عملی تر و میزان اضطراب نسبت به ناشناس بودن محیط اطراف کاهش پیدا می کند اما این حالت در صورتی طبیعی خواهد بود که مادر با حضور خود در دوران نوزادی چنین احساس امنیتی در نوزاد ایجاد کرده باشد در مواردی که رابطه با مادر نامطمئن و ناپایدار است تحمل جدایی دیرتر شکل می گیرد.

در این تحقیق یکی از اختلالات روانی دانش آموزان مورد بررسی قرار می گیرد یکی از مسائل و مشکلات مهمی که امروز گریبان گیر دانش آموزان این مرز و بوم بوده اضطراب است و همانطوریکه می دانیم اضطراب زیاد به سلامتی دانش آموزان لطمه وارد می کند و اگر سلامتی روانی دانش آموزان تامین نشود، فعالیت مطلوب آموزشی امکان پذیر نخواهد بود و چه بسا این امر علاوه بر هدر دادن توان و نیروی بالقوه دانش آموزان بار مالی زیادی را بر دوش آموزش و پرورش بگذارد چون که ممکن است اضطراب یکی از عللی باشد که در افت تحصیلی دانش آموزان نقش داشته باشد، به این جهت در این مقوله به بررسی میزان اضطراب در دانش آموزان پایه پنجم ابتدائی در شهرستان میاندوآب در سال ۹۶-۹۷ می پردازیم.

روش تحقیق

انتخاب روش تحقیق بستگی به ماهیت موضوع، اهداف پژوهش، فرض یا فرضهای تدوین شده، ملاحظات اخلاقی و انسانی ناظر بر موضوع تحقیق وسعت و امکانات اجرایی آن دارد در این مرحله محقق بایستی معلوم دارد که برای مساله انتخابی اوچه روش تحقیقی مناسب است.

چون این تحقیق در شرایط حقیقی، واقعی و اجتماعی به کار رفته و در این شرایط امکان کنترل همه متغیرهای موجود در حوزه تجربی وجود ندارد بنا براین در این تحقیق از روش توصیفی و همبستگی استفاده شده است.

جامعه پژوهشی آماری عبارت است از مجموعه ای از افراد یا اشیا که دارای ویژه گیهای همگون و قابل اندازه گیری می باشد نمونه پژوهش از این چنین جامعه ای اخذ می گردد و نتیجه پژوهش به آن جامعه تعمیم داده می شود. جامعه آماری محقق، دانش آموزان پایه پنجم شهرستان میاندوآب در سال تحصیلی (۹۶-۹۷) که تعداد آنها (۵۷۴) نفر می باشد تشکیل شده است.

نمونه پژوهش عبارت است از یک گروه منتخب از جامعه پژوهش که باید دارای خصوصیات و صفات جامعه پژوهش باشد تا بتوان نتایج پژوهش را به آن تعمیم داد. نمونه پژوهش باید معرف مشخصات وویژه گیهایی که در موضوع پژوهش دارای اهمیت است باشد.

نمونه آماری محقق دوتا از مدارس ابتدائی شهرستان میاندوآب می باشد که اسامی آنها عبارتند از دبستان دخترانه ابن سینا و دبستان فرهنگیان (سری پسرانه)

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

گزینش نمونه تک تک دانش آموزان خواهد بود که در این تحقیق مورد مطالعه قرار می گیرد که تعداد آنها عبارتند از ۲۳ نفر دختر و ۲۳ نفر پسر که در کل ۴۶ نفر می باشند.

روش گزینش نمونه در این تحقیق به صورت تصادفی ساده بوده که از میان مدارس ابتدایی شهرستان میاندوآب یک دبستان پسرانه و یک دبستان دخترانه انتخاب شده است.

ابزار اندازه گیری این تحقیق یک تست ۲۰ سوالی است و نحوه انتخاب طوری می باشد که دانش آموزان پایه پنجم قادر به انتخاب پاسخهای مربوطه باشد.

متغیرهای تحقیق: عبارتست از :

۱-متغیر وابسته : میزان اضطراب دانش آموزان

۲-متغیر مستقل : شامل جنس، ابعاد خانواده و تحصیلات والدین است.

تجزیه و تحلیل داده ها

محاسبه درصدی پاسخهای دانش آموزان دختر و پسر به سوالات تحقیق.

نحوه اجرای تست

نحوه اجرای تست به صورت گروهی می باشد. به این ترتیب که سوالات در یک برگ تایپ شده و به تعداد آزمودنیها تکثیر گردید و در اختیار آنها گذاشته شد.

روشهای آماری

روشهای آماری تحقیق عبارتند از:

$$x = \frac{F}{N} * 10$$

۱- روشهای آماری درصدی :

$$x = \frac{\sum nFX}{\sum F}$$

۲-روشهای محاسبه میانگین:

$$S = \sqrt{\frac{\sum FX(X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

۳- روشهای انحراف معیار:

$$T = \frac{M_1 - M_2}{\sqrt{\frac{(N_1 - 1)S_1^2 + (N_2 - 1)S_2^2}{N_1 + N_2 - 2} \left(\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right)}} \quad \text{۴-آزمون T:}$$

۵- درجه آزادی: $df = (n_1 + n_2 - 2)$

میانگین گروه اول M_1 درجه آزادی d درصد p

میانگین گروه دوم M_2 تعداد گروه اول N_1, n_1 فراوانی F

انحراف استاندارد گروه اول S_1 تعداد گروه دوم S تعداد N

انحراف استاندارد گروه دوم S_2 استاندارد S میانگین \bar{X}

مجموع فراوانی $\sum F$ = مجموع حاصلضرب نمره وسط در فراوانی $\sum FX$

انحراف نمره وسط از میانگین $X - \bar{X}$

فرض تحقیق

آیا میزان اضطراب دانش آموزان پایه پنجم که به خانواده های کم جمعیت تعلق دارند بیشتر است ؟
جدول فراوانی خانواده های کم جمعیت (بین ۴ الی ۵ نفر) برای پیدا کردن میانگین درصد اضطراب و انحراف معیار در خانواده های فوق
بنا بر این این چنین استنباط می شود که میزان اضطراب و انحراف معیار در دانش آموزانی که به خانواده های کم جمعیت تعلق دارند به ترتیب ۳۵ درصد و ۳۳/۳۶ می باشد
جدول فراوانی خانواده های پر جمعیت (از ۵ نفر به بالا) در دانش آموزان پایه پنجم برای پیدا کردن میانگین درصد اضطراب و انحراف معیار.

جدول شماره (۷)

cl	F	Xi	f.x	x-x	(x-x) ^۲	fX(x-x) ^۲
۳۲-۲۹	۱	۳۰/۵	۳۰/۵	-۹/۳۸	۸۷/۹۸	۲۶۸۳/۳۹
۳۶-۳۳	۳	۳۴/۵	۱۰۳/۵	۵-۳۸	۲۸/۹۴	۲۹۹۵/۲۹
۴۰-۳۷	۱۰	۳۸/۵	۳۸۵	-۱/۳۸	۱/۹	۷۳۱/۵
۴۴-۴۱	۱۰	۴۲/۵	۴۲۵	۲/۶۲	۶/۸۶	۲۹۱۵/۵
۴۸-۴۵	۲	۴۶/۵	۹۳	۶/۶۲	۴۳/۸۲	۴۰۷۵/۲۹
	$\Sigma=۲۶$		$\Sigma=۱۰۳۷$			$\Sigma=۱۳۴۰۰/۹۷$

محاسبه میانگین، درصد اضطراب و انحراف معیار در دانش آموزان پایه پنجم که به خانواده های پر جمعیت تعلق دارند. (با استفاده از جدول شماره ۷)

فرض تحقیق : میزان اضطراب در دانش آموزان خانواده های کم جمعیت بیشتر است.
فرض صفر: در اضطراب دانش آموزان متعلق به خانواده های پر جمعیت و دانش آموزان متعلق به خانواده های کم جمعیت تفاوتی وجود ندارد.

تفسیر : چون میزان t به دست آمده برابر ۰/۰۴ از میزان t جدول در سطح ۵ درصد یعنی ۲ کمتر است نتیجه گرفته میشود که بین اضطراب دانش آموزان متعلق به خانواده های پر جمعیت و دانش آموزان متعلق به خانواده های کم جمعیت تفاوت معنی دار وجود ندارد.

نتیجه گیری کلی

نتیجه ای که از این تحقیق حاصل می شود به ترتیب زیر می باشد.

۱- با توجه به آزمون t محاسبه شده در سوال تحقیقی شماره ۲ چون t حاصل (۴ درصد) کمتر از t جدول (۲) می باشد فرض صفر رد نمی شود یعنی تفاوت معنی داری در میزان اضطراب دانش آموزان متعلق به خانواده های کم جمعیت و دانش آموزان متعلق به خانواده های پر جمعیت وجود ندارد.

۱- کمتر بودن تعداد گروه نمونه : به علت ضیق وقت امکان نمونه گیری بیشتر از شهرستان میاندوآب میسر نگردید بنا براین نتایج تحقیق قابلیت تعمیم به کل جامعه را ندارد.

۲- مبتدی بودن تحقیق : محقق برای اولین بار به طور مستقل کار تخصصی را انجام میدهد که به دلیل نداشتن تجربه و اطلاعات عمیق در این تحقیق نتایج حاصله قابلیت تعمیم به کل جامعه را نخواهد داشت.

۳- عدم دسترسی محقق به منافع مفید و کافی.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

منابع و ماخذ

- ۱- احمدوند- محمدعلی- روان شناسی بازی- انتشارات دانشگاه پیام نور- بهمن ۱۳۷۸.
- ۲- کریمی- یوسف- روان شناسی شخصیت ۱۳۷۸.
- ۳- نادری- عزت اله، نراقی مریم. شاهپوریان فرنگیس- فراهم سازی طرح- تحقیق.
- ۴- تربیت- سال چهاردهم، شماره چهارم، دی ۱۳۷۷.
- ۵- پیوند ۲۳۶، انجمن اولیاء و مربیان خرداد ۱۳۷۸.
- ۶- پیوند ۲۵۷ انجمن اولیا و مربیان اسفند ماه ۱۳۷۹.
- ۷- روشهای تحقیق در علوم رفتاری و علوم اجتماعی- تالیف خسرو رضانی.